

Комунальний заклад
«Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області»

СХВАЛЕНО
Педагогічна рада
Протокол No 15 від 09.06.2023

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ від 09.06.2023р No 72-ОД
Директор Кошарського ліцею _____ Ірина САЗАНСЬКА

Освітня програма

на 2023-2024 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Вступ.
2. Освітня програма I циклу початкової освіти - адаптаційно-ігрового (1-2 класи НУШ) та II циклу початкової освіти - основного (3-4 класи НУШ).
  - 2.1. Загальні положення.
  - 2.2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.
  - 2.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.
  - 2.4. Опис інструментарію оцінювання.
  - 2.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.
  - 2.6. Навчальні плани 1-4 класів.
  - 2.7. Навчальні програми.
3. Освітня програма I циклу базової середньої освіти – адаптаційного (5 клас НУШ).
  - 3.1. Загальні положення.
  - 3.2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.
  - 3.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.
  - 3.4. Опис інструментарію оцінювання.
  - 3.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.
  - 3.6. Навчальний план 5 класу.
  - 3.7. Навчальні програми.
4. Освітня програма II циклу базової середньої освіти - базового предметного навчання (6-9 класи).
  - 4.1. Загальні положення.
  - 4.2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.
  - 4.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.
  - 4.4. Опис інструментарію оцінювання.
  - 4.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.
  - 4.6. Навчальний план 6-9 класів.
  - 4.7. Навчальні програми.
5. Освітня програма I циклу профільної середньої освіти - профільно-адаптаційного (10 клас) та II циклу профільної середньої освіти - профільного (11 клас).
  - 5.1. Загальні положення.
  - 5.2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.
  - 5.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.
  - 5.4. Опис інструментарію оцінювання.
  - 5.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.
  - 5.6. Навчальний план 10-11 класів.
  - 5.7. Навчальні програми.

Вступ

Освітня програма Комунального закладу «Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області» містить комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом для досягнення здобувачами освіти визначених цією програмою очікуваних результатів навчання, для всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистостей, які здатні до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, мають прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готових до свідомого життєвого вибору, самореалізації, відповідальності, трудової діяльності, громадянської активності та досягнення відповідного рівня обов'язкових результатів навчання та сформованих компетентностей, визначених Державними стандартами освіти.

Освітня програма закладу містить такі розділи:

-Вступ.

-Освітня програма I циклу початкової освіти - адаптаційно-ігрового (1-2 класи) та II циклу початкової освіти - основного (3-4 класи).

-Освітня програма I циклу базової середньої освіти - адаптаційного (5-6 класи).

-Освітня програма II циклу базової середньої освіти - базового предметного навчання (7-9 класи).

-Освітня програма I циклу профільної середньої освіти - профільно-адаптаційного (10 клас) та II циклу профільної середньої освіти - профільного (11 клас).

Освітня програма розроблена за змістом та на виконання:

-Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;

-Указу Президента України від 16 березня 2022р. № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;

-постанови Кабінету Міністрів України від 24.06.2022р. № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;

-Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «НУШ» на період до 2029р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016р. № 988-р;

-Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018р. № 87;

-Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020р. №898;

-Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»;

-Наказу Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021р. № 235 «Про затвердження типових освітніх програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;

-Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 13.09.2021 № 983);

-Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;

-Наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019р. № 1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;

-«Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.11.2016р. № 1319 та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України»;

-Наказів Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021р. № 795 (зі змінами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08. 2021р., № 898, від 29.09. 2021 р. № 1031, від 13.12. 2021 р. №1358, від 02.02. 2022 р. № 96, від 09.02. 2022р. № 143, від 11.04. 2022 р. № 324) (гриф Міністерства станом на 01 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам), від 03.08.2022р. № 698 та від 12.08.2022р. № 743-22 щодо оновлення змісту освітніх програм для учнів 1-11 класів,

-Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020р. № 2205;

-Наказу Міністерства охорони здоров'я України зі змінами до деяких наказів від 01.08.22р. № 1371;

-Статуту закладу.

Тип закладу освіти – загальноосвітня школа I-III ступенів.

Структура школи - школа має статус україномовної.

Кількість учнів – 97.

Кількість класів – 11:

I ступінь – 4 класи - 39 учнів.

1 клас – 10 учнів,

2 клас – 6 учнів,

3 клас – 11 учнів,

4 клас – 12 учнів,

II ступінь - 5 класів - 44 учня.

5 клас – 6 учнів,

6 клас – 10 учнів,

7 клас – 12 учнів,

8 клас – 5 учнів,

9 клас – 11 учнів,

III ступенів - 2 класи – 14 учнів.

10 клас – 6 учнів,

11 клас – 8 учнів,

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

2023/2024 навчальний рік розпочинається 01 вересня 2023 року та закінчується не пізніше 28 червня 2024 року.

Структура навчального року:

I семестр з 01 вересня по 29 грудня 2023 року (включно);

II семестр з 09 січня по 31 травня 2024 року (включно).

Канікули для учнів провести у такі строки:

осінні з 23 по 29 жовтня 2023 року (включно);

зимові з 30 грудня по 08 січня 2024 року (включно);

зимові з 19 по 25 лютого 2024 року(включно)

весняні з 08 по 14 квітня 2024 року (включно);

літні з 01 червня по 31 серпня 2024 (включно).

Режим роботи комунального закладу «Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області»:

Режим навчання - п'ятиденний.

Змінність - дві зміни.

Початок занять I зміни– о 8 годині 00 хвилин. Закінчення о 12.05.

Початок занять II зміни– о 12 годині 10 хвилин. Закінчення о 19 годині.

Тривалість уроків:

у початковій школі 1 клас – 35 хвилин., 2-4 класи -40 хвилин;

в основній та старшій – 45 хвилин.

Тривалість перерв:

Між уроками – 5 хвилин, велика перерва – 20 хвилин.

В структурі навчального року та в режимі роботи закладу можуть бути внесені зміни в зв'язку з воєнним станом.

Орієнтовна дата проведення свята «Останній дзвоник» - 31.05. 2024 року.

Дата вручення документів про освіту буде визначена додатково (в залежності від термінів проведення ДПА, ЗНО).

Перелік предметів ДПА визначається МОН України. Терміни їх проведення визначаються навчальним закладом та погоджуються з територіальним відділом освіти.

Орієнтовні терміни проведення ДПА для 4 класу – остання декада травня 2024 року; для 9 класу – календарний тиждень після закінчення навчального року.

Рішення про доцільність проведення навчальної практики та навчальних екскурсій приймає педагогічна рада школи.

Заняття гуртків проводяться у другій половині дня.

«Спортивний» - 6 годин, керівник Леонов П.М.

«Українська скарбниця» - 3 години, керівник Леонова Л.В.

Порядок вивчення окремих навчальних предметів

Навчальний план для 1-2 класів розроблений на основі Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Савченко О.Я., 1-2 клас та затвердженої наказом МОН України від 12.08.2022 № 743-22 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України». Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчителі визначають самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі. Години варіативної складової використано на підсилення вивчення інтегрованого курсу «Українська мова. Навчання грамоти» в першому класі та на вивчення української мови та читання в другому класі.

Навчальний план для 3-4 класів розроблений на основі Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Савченко О.Я., 3-4 клас та затвердженої наказом МОН України від 12.08.2022 № 743-22 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України». Години варіативної складової використано на підсилення вивчення української мови та читання.

Навчальний план для 5-6 класів розроблений на основі таблиці(додаток №3) до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Години варіативної складової використано таким чином:

- на підсилення вивчення української мови в 5 класі використано 0,5 години варіативної складової;

- на підсилення вивчення історії України та всесвітньої історії в 6 класі використано 0,5 години варіативної складової;

на підсилення вивчення курсу «Етика» використано в 5,6 класах по 0,5 години;

- з метою виховання патріота, громадянина української держави, для становлення світогляду учнів в 5,6 класах по 1 годині відведено на вивчення курсу «Українознавство».

Навчальний план для 7-9 класів розроблений на основі таблиці №1 до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405.

Години варіативної складової використано таким чином:

- на підсилення вивчення української мови використано по 0,5 години варіативної складової в 7, 8 класах, 1 годину – у 9 класі;

- на підсилення вивчення історії України використано 1 годину в 7 класі та по 0,5 години варіативної складової у 8, 9 класах;
- на підсилення вивчення алгебри використано 1 годину варіативної складової у 8 класі;
- на підсилення вивчення географії використано 0,5 години варіативної складової в 9 класі;
- з метою виховання патріота, громадянина української держави, для становлення світогляду учнів в 7-9 класах по 1 годині відведено на вивчення курсу «Українознавство».

Навчальний план для 10-11 класів розроблено на основі таблиці №2 до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 408, із змінами, відповідно до наказів МОН України від 28.11.2019 року № 1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня», від 30.03.2020 року № 464 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня».

Години варіативної складової використано таким чином:

- для забезпечення профільного спрямування навчання на вивчення української мови та літератури використано по 2 години в 10, 11 класах;
- на підсилення вивчення англійської мови, математики в 10,11 класах використано по 1 годині;
- на підсилення вивчення географії в 11 класі використано 1 годину;
- для розвитку творчих здібностей учнів, кращого засвоєння ними програмового матеріалу введені години факультативних занять: 10 клас – «Географія України» - 1 година, 11 клас - «Узагальнення шкільного курсу біології» – 1 година. З метою виховання патріота, громадянина української держави, для становлення світогляду учнів в 10, 11 класах по 1 годині відведено на вивчення факультативного курсу «Українознавство».

В 2023/2024 навчальному році визначено наступний порядок викладання годин інваріантної та варіативної складових, що не мають повної кількості годин: наприклад, якщо кількість годин за робочим навчальним планом 2,5 години, то в I семестрі буде вивчатися 2 години, а в II семестрі - 3 години, або навпаки.

Загальний обсяг навчального навантаження

(в годинах) і його розподіл за освітніми галузями та роками навчання.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-11-х класів складає:

- для 1 класу – 805 годин,
- для 2 класу – 875 годин,
- для 3 класу – 910 годин,
- для 4 класу – 910 годин
- для 5 класу – 1085 годин,
- для 6 класу – 1155 годин,
- для 7 класу – 1172,5 годин,
- для 8 класу – 1207,5 годин,
- для 9 класу – 1260 годин,
- для 10 класу – 1330 годин
- для 11 класу – 1330 годин на навчальний рік .

Предмети інваріантної складової робочого навчального плану, що не мають цілої кількості годин, будуть викладатися протягом навчального року за розкладом

Навчальні предмети	Класи													
	5		6		7		8		9		10		11	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Українська мова	5	4					2	3						

Зарубіжна література	2	1												
Англ. мова	3	4	4	3										
Історія України							3	2	2	3	2	1	2	1
Географія											1	2		
Хімія					2	1					1	2		
Інформатика	1	2	2	1										
Захист України											2	1	1	2

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» обрано такі модулі:

5 клас: Дитяча легка атлетика. Панна. Рухливі ігри. Гандбол. Волейбол. Настільний теніс. Черлідінг. Регбі. Гімнастика. Бадмінтон. Доджбол.

6 клас: Легка атлетика. Футбол. Баскетбол. Волейбол.

7 клас. Легка атлетика. Футбол. Баскетбол. Волейбол.

8 клас. Легка атлетика. Футбол. Баскетбол. Волейбол.

9 клас. Футбол. Легка атлетика. Волейбол. Настільний теніс.

10 клас. Легка атлетика. Волейбол. Баскетбол.

11 клас. Легка атлетика. Футбол. Настільний теніс. Волейбол.

Змістове наповнення предмета «Технології» обрано такі модулі:

10 клас - «Дизайн предметів інтер'єру»,

11 клас - базовий модуль «Проектна технологія у перетворювальній діяльності людини», варіативний модуль «Технологія дизайну предметів інтер'єру», навчальний модуль «Техніки декоративно ужиткового мистецтва».

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, конкретизовано варіативну складову робочого плану, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової

2. Освітня програма I циклу початкової освіти - адаптаційно-ігрового (1-2 класи НУШ) та II циклу початкової освіти - основного (3-4 класи НУШ).

2.1. Загальні положення.

Організаційна та навчально-виховна робота в 1-4 класах спрямована на формування в молодших школярів ключових компетентностей, умінь вчитися, на інтелектуальний, моральний, соціальний та фізичний розвиток кожної особистості відповідно до вимог, зазначених у Державних стандартах початкової загальної освіти.

Освітню навчальну програму для учнів 1-4 класів складено за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, затвердженою наказом МОН України від 12.08.2022р. №743 (розроблена під кер. Савченко О.Я.)

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Типову освітню програму для 1-2, 3-4 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти, «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019р. № 688), розпоряджень Кабінету Міністрів України від 14.12.2016р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на

період до 2029 року», від 13.12. 2017р. № 903-р «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», наказів Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019р. № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», від 03.02.2021р. № 140 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02 листопада 2016р. № 1319 та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України, наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22».

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентричності і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Освітня програма початкової освіти закладу окреслює рекомендовані підходи до планування й організації Закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

2.2.Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту») з урахуванням досягнень попереднього етапу розвитку здобувачів освіти.

Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 01 жовтня поточного навчального року.

Особи із особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Вимоги до здобувачів освіти, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Здобувачі початкової освіти (4 клас) проходять ДПА, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

2.3.Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Це різні типи уроку (офлайн, онлайн) з використанням інтерактивних методів навчання, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час, дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, дитяче волонтерство тощо.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми вчителі використовують внутрішньо-предметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

2.4.Опис інструментарію оцінювання.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування проводяться моніторингові дослідження навчальних досягнень на шкільному рівні, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми початкової освіти забезпечує всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру.

Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів 1-2 класи підлягають формувальному, вербальному оцінюванню, 3-4 класи - формувальному, підсумковому (річному) рівневому оцінюванню. Оцінювання варто супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня, а не на помилки або невдачі.

Згідно з рекомендаціями Міносвіти, таке оцінювання забезпечить наступність між підходами до оцінювання результатів навчання учнів початкової та базової середньої освіти.

Результати оцінювання педагогам варто позначати словами або відповідними літерами: «початковий» — «П»; «середній» — «С»; «достатній» — «Д»; «високий» — «В». Річне оцінювання варто здійснювати на підставі навчальних досягнень за 1 та 2 семестр. Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти 4 класу проходять ДПА, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у межах кожної освітньої галузі.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь,

ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина

України, дбайливе ставлення до власного з здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

2.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Інваріантна складова навчального плану початкової школи складає 96 год.

Варіативна частина навчального плану сформована згідно розроблених МОН України методичних рекомендацій з питань викладання окремих предметів і складає 4 год. (українська мова)

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1 класу закладу загальної середньої освіти складає на навчальний рік 805 год., 2 класу - 875 год., 3 класу - 910 год., 4 класу - 910 год. Всього – 3500 год.

У закладі освіти передбачено варіант навчального плану початкової школи, який відповідає типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти» та «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету. додаткові години варіативної складової у 1-4 класах НУШ використано по 1 годині для підсилення вивчення української мови.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей

Освітню програму укладено за основними освітніми галузями:

1. Мовно-літературна, що містить українську мову і літературу та іноземну мову (англійську);

2. Математична;

3. Природнична;

4. Громадянська та історична;

5. Технологічна;

6. Інформатична;

7. Соціальна і здоров'язбережувальна;

8. Мистецька;

9. Фізкультурна.

Для кожної освітньої галузі визначено мету та загальні результати навчання здобувачів освіти в цілому. За ними впорядковано обов'язкові результати навчання

здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Мовно-літературна освітня галузь. Українська мова і літературне читання

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

- 1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;
- 2 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Читання»;
- 3 клас – навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання»;

Іншомовна освітня галузь. Іноземна мова

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини. Відповідно до окресленої мети, головними завданнями іншомовної освіти у початковій школі є:

- 1.здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- 2.розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- 3.читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- 4.здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- 5.адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- 6.використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- 7.критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- 8.висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- 9.ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- 10.обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;

11. ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чію мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2 класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня Pre-A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень в кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти». Відповідно до мети іншомовної освіти та завдань у початковій школі, виокремлено такі змістові лінії: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія». Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні. Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістових ліній «Сприймання на слух», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання». Змістова лінія «Сприймання на слух» передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/ або невербально. Змістова лінія «Усна взаємодія» спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія «Усне висловлювання» передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані в просторі та часі) запропоновано змістові лінії «Зорове сприймання» (читач – автор), «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія». Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учня здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу учням розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія «Зорове сприймання» передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії «Писемне висловлювання» учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії «Онлайн взаємодія» є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Математична освітня галузь. Математика

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

До програми кожного класу подано орієнтовний перелік додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонуванних або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню. Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проєктів, міні-досліджень тощо.

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі «Я досліджую світ»

Ці галузі реалізуються в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проєктної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціальнокультурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме: «Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка); «Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці); «Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення); «Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв); «Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і

можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку).

Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання;
- дослідження-спостереження;
- дослідження-пошук.

Інформатична освітня галузь. Інформатика

Інформатична освітня галузь починає реалізуватися з 2 класу. Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацювати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для: доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію); опрацювання інформації; перетворення інформації із однієї форми в іншу; створення інформаційних моделей; оцінки інформації за її властивостями. Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням).

Технологічна освітня галузь. Дизайн і технології

Зміст технологічної освітньої галузі реалізується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;

-формування культури праці, прагнення удосконалити процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем, розв'язання життєвих проблем, встановлення взаємозв'язків з іншими освітніми галузями.

Мистецька освітня галузь. Мистецтво

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань;
- пробудження інтересу до пізнання творів різних видів мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва й поваги до творчості інших етносів та народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва відповідно до вікових можливостей з використанням мистецької термінології;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- формування елементарних умінь застосування цифрових технологій у мистецькій творчості і презентації здобутків;
- розвиток мистецьких здібностей, здатності самовираження й керування власними емоційними станами через мистецтво та різні види художньої творчості;
- формування здатності встановлювати асоціації між видами мистецтва; між мистецтвом і явищами довкілля;
- досягнення усвідомлення значення мистецтва в житті людини;
- виховання культури глядача-слухача;
- формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети і завдань здійснюється за змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегровані предмети вивчення за окремими видами мистецтва: «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», де відбудеться реалізація упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь. Фізична культура

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;
- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

-використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;

-формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

-розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

-розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

-виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесною гри, вміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класі - 35 хв, у – 2-4 класах - 40 хв.

Відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018р. №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019р. №688) години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

2.6. Навчальні плани 1-4 класів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем і містять: перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також перелік міжгалузевих інтегрованих курсів; орієнтовний розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення; додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей.

- Навчальне навантаження у навчальних планах орієнтоване на «рекомендований» навчальний час.

- Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, визначено закладом освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження.

- Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може зменшувати, включно до мінімального показника.

- Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (резерв навчальних годин) у кожній освітній галузі може бути перерозподілена закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибіркові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

- Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може збільшувати, включно до максимального показника, з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.

- Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані на вивчення вибіркового освітнього компонента, не включається до максимального показника навчального навантаження, передбаченого на ту чи іншу освітню галузь.

- Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять заклад загальної середньої освіти розподіляє самостійно, враховуючи особливості

організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображається в освітній програмі закладу.

- Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Наказ
Міністерства освіти і науки України
від 12.08.2022 № 743-22

**Навчальний план для 1-2 класів комунального закладу «Кошарський ліцей
Роздільнянської міської ради Одеської області»
на 2023/2024 навчальний рік (за програмою О.Я.Савченко)**

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік	
	1 клас	2 клас
Інваріантний складник		
Інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»	7+1	
Українська мова		3,5 + 0,5
Читання		3,5 + 0,5
Англійська мова	2	3
Математика	4	4
Я досліджую світ	3	3
Дизайн та технології	1	1
Інформатика		1
Мистецтво	2	2
Фізична культура	3	3
Усього	22	24
Варіативний складник		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	23	25
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	20/700	22/770

Наказ
Міністерства освіти і науки України
від 12.08.2022 № 743-22

**Навчальний план для 3-4 класів комунального закладу «Кошарський ліцей
Роздільнянської міської ради Одеської області»
на 2023/2024 навчальний рік(за програмою О.Я.Савченко)**

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік	
	3 клас	4 клас
Інваріантний складник		
Українська мова	3,5+0,5	3,5 +0,5
Літературне читання	3,5+0,5	3,5 +0,5
Англійська мова	3	3
Математика	5	5

Я досліджую світ	3	3
Дизайн та технології	1	1
Інформатика	1	1
Мистецтво	2	2
Фізична культура	3	3
Усього	25	25
Варіативний складник		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	26	26
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	23/805	23/805

Години варіативної складової використано на підсилення вивчення української мови та читання.

2.7. Навчальні програми.

№ з/п	Клас	Назва програми	Автор/ Видавництво	Коли і ким надано гриф
1	1-2 3-4	Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти. 1-2 класи Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти. 3-4 класи.	Під керівництвом О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022р. №743-22 Наказ МОН України від 12.08.2022р. №743-22

3.Освітня програма І циклу базової середньої освіти – адаптаційного (5, 6 класи НУШ).

3.1.Загальні положення.

Освітню програму для 5, 6 класів з навчанням українською мовою розроблено на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020р. № 898, Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021р. № 235.

Освітня програма визначає: вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою базової середньої освіти та загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі (в годинах) та його розподіл між освітніми галузями.

Освітня програма включає: навчальні плани 5, 6 класів; перелік навчальних програм; рекомендовані форми організації освітнього процесу; опис інструментарію оцінювання.

Під час розроблення освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Відповідно до Закону України «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

3.2.Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу освіти досягли результатів навчання,

визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або ДПА за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж I семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України 12 січня 2016р. № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019р. № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.02. 2016 р. за № 184/28314.

3.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Освітній процес організується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб. У разі необхідності освітній процес може здійснюватися із використанням технологій дистанційного навчання.

Вибір форм організації освітнього процесу здійснено у межах академічної свободи і залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності), а також форм здобуття освіти.

За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), педагогічний патронаж), реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію учня.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-«суд», урок-дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемні уроки, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикумах.

Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можна проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можна поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

За потреби здобуття освіти здійснюється за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, зокрема тих, що забезпечують здобуття освіти за мережевою формою здобуття освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується директором та підписується батьками.

На виконання статті 20 Закону України «Про освіту» та пункту 15, затвердженої Кабінетом Міністрів України постанови № 957 від 15 вересня 2021 року з метою надання рівного доступу для здобуття освіти у закладі створено та функціонує два інклюзивні класи – 4 і 6, в яких навчається по одній дитині з особливими освітніми потребами. Для ефективного планування та здійснення освітнього процесу з ООП учня 4 класу (Гочева В.), використовується Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. затверджена наказом МОН України від 08.10.2019 р. № 1273, наказ МОН України від 12.08.2022р. №743-22.

Для ефективного планування та здійснення освітнього процесу з ООП учня 6 класу (Демиденко Н.) складено індивідуальний навчальний план на основі робочого навчального плану школи таблиці (додаток №3) до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Індивідуальний навчальний план

учня 6 класу

комунального закладу

«Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області»

Демиденка Нікіти

на 2023-2024 навчальний рік

Індивідуальний навчальний план складено на основі навчального плану школи (наказ МОН від 19.02.2021 №235)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень
Мовно- літературна	Українська мова	4
	Українська література	2
	Англійська мова	3,5
	Зарубіжна література	1,5
Математична	Математика	5

Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2
	Географія	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1
	Етика	0,5+0,5
Громадянська та історична	Історія України. Всесвітня історія	2 + 0,5
Інформатична	Інформатика	1,5
Технологічна	Технології	2
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Фізична культура	Фізична культура	3
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		29+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2
Українознавство		1
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток мовлення	2
	Завдання з практичним психологом	
	Завдання з вчителем дефектологом	
Разом		2
Гранично допустиме навантаження (без КРЗ та фізичної культури)		31
Всього (без фізичної культури + фізична культура)		31+3

Для проведення корекційно-розвиткових занять учня 4 класу (Гочева Владислав) і учня 6 класу (Демиденко Нікіта) передбачено додаткові педагогічні години з розвитку мовленнєвих навичок (читання і письмо) по 2 год.

Для роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби, використовуються сучасні методики та технології. Основною з них є методика особистісно орієнтованого підходу до навчання. Уроки, побудовані на особистісно орієнтованій взаємодії, дають змогу здійснити індивідуальний підхід, стимулюють пізнавальну активність, навчають визначати шляхи здобуття ґрунтовних знань, умінь і навичок. Організація і методика упровадження диференційованого навчання дає змогу задовольняти індивідуальні потреби, розвивати сильні сторони дитини та її інтереси в ході уроку. Широко застосовується у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами традиційне інтенсивне навчання, яке відбувається під керівництвом учителя й орієнтоване на повне засвоєння базових умінь і понять. Воно може застосовуватись у комбінації з будь-якими формами роботи (фронтальними, груповими, індивідуальними). Для ефективної взаємодії в групах, залучення до такої роботи дитини з особливими освітніми потребами застосовуються групові форми роботи. Також у роботі з дитиною з особливими освітніми потребами широко використовується педагогічна технологія «Створення ситуації успіху».

3.4. Опис інструментарію оцінювання.

Відповідно до Рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класу, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 01 квітня 2022 р. № 289 основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

За рішенням педагогічної ради заклад освіти вирішив:

- у 5-6 класі НУШ оцінювання здійснювати за 12-бальною системою (шкалою) і його результати позначати цифрами від 1 до 12.

- Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів з орієнтацією на досягнення учня, а не на помилки або невдачі. Такі види оцінювання забезпечать наступність між підходами до оцінювання результатів навчання учнів початкової та базової середньої освіти.

У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку.

**Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класу,
які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту
базової середньої освіти**

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює

опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у запропонованому твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину – це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох

		думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	3-Х-В та 3ХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант одноквилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоdnішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті «_____»?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання на картках	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть

		основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учнів просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне <i>запитання</i> , на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семинар Сократом за	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою).
32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями.
34	Спікер ідей	Учитель створює спікер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спікер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця

		зупинки спікера. Наприклад, спікер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося».
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження.
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
37	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
38	Усне опитування	Учитель пропонує учням відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____? Як іще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____? Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
39	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
40	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань

41	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
42	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
43	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
44	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між _, один вплив на _; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати; три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
45	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
46	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Основною ланкою в системі контролю є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу.

Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета.

Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються. Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання.

Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюється відповідно до вимог відповідних модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);

письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами тощо);

цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);

практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

Оцінювання навчальних досягнень учня з особливими освітніми потребами здійснюють відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учня з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням його можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учня з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Свідоцтво навчальних досягнень учнів має відображати результати навчальних досягнень школярів із переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою закладу освіти.

На лицьовому боці Свідоцтва вказувати назву закладу освіти, клас навчання, прізвище та ім'я школяра, рік навчання та таблиця, яка складається з двох стовпців:

1. «Характеристика навчальної діяльності». Ця графа відображає перелік наскрізних умінь школярів, визначених Держстандартом, зокрема:

- вияв інтересу до навчання;
- розуміння прочитаного;
- вміння висловлювати власну думку;
- критично та системно мислити;

- логічно обґрунтовувати власну позицію;
- діяти творчо;
- вияв ініціативи у процесі навчання;
- конструктивне керування емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими.

2. «**Стан сформованості**». Заповнення цієї граfi здійснювати по завершенню кожного навчального року або в разі зміни здобувачем освіти закладу освіти шляхом виставлення позначки «сформовано/формується» навпроти кожного зазначеного вміння. Вона заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з іншими вчителями-предметниками упродовж року за планом, визначеним закладом освіти. На зворотному боці Свідоцтва заповнювати таблицю «Характеристика результатів навчання» з декількома стовпцями:

У стовпцях зазначається:

1. Навчальні предмети, визначені затвердженою освітньою програмою закладу.
2. Результат навчання за кожним навчальним предметом. Рекомендується оцінювати сформованість таких умінь та навичок школярів із навчальних предметів:

Українська мова

Сприймає усну інформацію на слух/Аудіювання
Усно взаємодіє та висловлюється/Говоріння
Сприймає письмові тексти/Читання
Письмово взаємодіє та висловлюється/Письмо
Загальна оцінка результатів навчання

Українська література:

Сприймає усну інформацію на слух/Аудіювання
Усно взаємодіє та висловлюється/Говоріння
Сприймає письмові тексти/Читання
Письмово взаємодіє та висловлюється/Письмо
Загальна оцінка результатів

Зарубіжна література

Сприймає усну інформацію на слух/Аудіювання
Усно взаємодіє та висловлюється/Говоріння
Сприймає письмові тексти/Читання
Письмово взаємодіє та висловлюється/Письмо
Загальна оцінка результатів

Іноземна мова:

Сприймає усну інформацію на слух/Аудіювання
Усно взаємодіє та висловлюється/Говоріння
Сприймає письмові тексти/Читання
Письмово взаємодіє та висловлюється/Письмо
Загальна оцінка результатів

Математика:

Опрацьовує проблемні ситуації та створює математичні моделі
Розв'язує математичні задачі
Критично оцінює результати, розв'язання проблемних ситуацій
Загальна оцінка результатів навчання

Пізнаємо природу / Довкілля / Природничі науки:

Проводить дослідження природи
Опрацьовує та використовує інформацію
Усвідомлює закономірності природи
Загальна оцінка результатів навчання

Технології:

- Проектує та виготовляє вироби
- Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва
- Виявляє самозарадність у побуті / освітньому процесі
- Загальна оцінка результатів навчання

Інформатика:

- Працює з інформацією, даними, моделями
- Створює інформаційні продукти
- Працює в цифровому середовищі
- Безпечно та відповідально використовує інформаційні технології
- Загальна оцінка результатів навчання

Здоров'я, безпека та добробут (інтегрований курс):

- Піклується про здоров'я
- Приймає рішення для безпеки
- Виявляє підприємливість і поводить етично
- Загальна оцінка результатів навчання**

Етика / Курси морального спрямування:

- Поводиться етично
- Мислить критично
- Позитивно ставиться до себе та оточуючих
- Загальна оцінка результатів навчання

Вступ до історії України та громадянської освіти:

- Орієнтується в історичному часі й просторі
- Працює з інформацією історичного змісту
- Виявляє повагу до гідності людини та соціальну активність
- Загальна оцінка результатів навчання

Інтегрований курс «Мистецтво»/ курси за вибором художнього спрямування:

- Пізнає різні види мистецтва
- Працює з текстом
- Бере участь у творчій діяльності
- Загальна оцінка результатів навчання

Фізична культура:

- Розвиває особистісні якості у процесі фізичного виховання
- Володіє технікою фізичних вправ
- Здійснює фізкультурно-оздоровчу діяльність
- Загальна оцінка результатів навчання

3. Рівень досягнення результатів навчання за навчальний період (I семестр, II семестр, Рік).

Ця графа заповнюється з урахуванням оцінок, зафіксованих у класних журналах, шляхом виставлення відповідних балів, що відповідають назві рівня досягнень.

4. Рівень досягнення результатів навчання за навчальний період (I семестр, II семестр, Рік).

Ця графа заповнюється з урахуванням оцінок, зафіксованих у класних журналах, шляхом виставлення відповідних балів, що відповідають назві рівня досягнень:

«В» – високий (10-12 балів). Бальна шкала оцінювання відповідає таким орієнтовним критеріям оцінювання результатів навчання учнів:

- 12 балів – наявність та усвідомлене використання системних і міцних знань у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійний аналіз, оцінка, узагальнення опанованого матеріалу та користування джерелами інформації, прийняття обґрунтованих рішень;
- 11 балів – наявність та аргументоване використання гнучких знань у різних ситуаціях, пошук та аналіз інформації, постановка та розв'язування проблем;
- 10 балів – наявність та використання повних і глибоких знань у практичній діяльності, формулювання висновків та узагальнень.

«Д» – достатній (7-9 балів). Бальна шкала оцінювання відповідає таким орієнтовним критеріям оцінювання результатів навчання учнів:

- 9 балів – добре володіння вивченим матеріалом, застосування знань у стандартних ситуаціях, аналіз і систематизація інформації, використання загальновідомих доказів із самостійною і правильною аргументацією;
- 8 балів – наявність достатніх знань, застосування вивченого матеріалу у стандартних ситуаціях, намагання аналізувати та встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежність між явищами та фактами, формулювання висновків, надання логічних відповідей, які мають неточності;
- 7 балів – правильне відтворення навчального матеріалу, знання основоположних теорій і фактів, наведення окремих власних прикладів на підтвердження певних думок, частковий контроль власних навчальних дій.

«С» – середній (відповідає 4-6 балам). Бальна шкала оцінювання відповідає таким орієнтовним критеріям оцінювання результатів навчання учнів:

- 6 балів – виявлення знань й розумінь основних положень навчального матеріалу, надання правильних, але недостатньо осмислених відповідей, застосування знань при виконанні завдань за зразком.
- 5 балів – відтворення основного навчального матеріалу, визначення понять чи формулювання правил із помилками та неточностями;
- 4 бали – відтворення основного навчального матеріалу за допомогою вчителя, повторення за зразком певної операції чи дії.

«Н» – низький (відповідає 1-3 балам). Бальна шкала оцінювання відповідає таким орієнтовним критеріям оцінювання результатів навчання учнів:

- 3 бали – відтворення частини навчального матеріалу, виконання елементарних завдань за допомогою вчителя;
- 2 бали – відтворення незначної частини навчального матеріалу, наявність нечітких уявлень про об'єкт вивчення;
- 1 бал – розрізнення об'єктів вивчення.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

3.3. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5 класу (адаптаційний цикл базової середньої освіти) сформовано відповідно до додатку 1 Типової освітньої програми для закладів з навчанням українською мовою.

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання.

Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту). Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5 класу-1085 годин, загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6 класу-1155годин

3.4. Навчальний план закладу освіти.

Заклад загальної середньої освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі. Навчальне навантаження у навчальному плані орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі на адаптаційному циклі навчання базової середньої освіти.

Навчальний план містить:

- орієнтовний перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;

- розподіл навчального навантаження за тиждень, на рік;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять не передбачені.

Загальні рекомендації до плану та питання міжгалузевої інтеграції

1. Кількість навчальних годин для вивчення української мови у навчальному плані закладу загальної середньої освіти відповідно до абзацу четвертого частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» не може бути меншою, ніж у типовому навчальному плані.
2. Уроки фізичної культури, згідно із частиною четвертою ст. 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображено у навчальному плані закладу освіти для кожного класу.
3. Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі визначено закладом загальної середньої освіти самостійно у межах заданого діапазону.
4. Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (резерв навчальних годин) у кожній освітній галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, може бути перерозподілена між освітніми компонентами цієї освітньої галузі, або на інші освітні галузі, а також на вибіркові освітні компоненти.
5. Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані закладу освіти на вивчення вибіркового освітнього компонента, не включається до максимального показника, виділеного на ту чи іншу освітню галузь.
6. Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів визначається закладом освіти самостійно з урахуванням навчального навантаження, визначеного на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані.
7. Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.
8. У закладах загальної середньої освіти можуть запроваджуватися як галузеві, так і міжгалузеві навчальні предмети (інтегровані курси), формування змісту яких може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей або окремих їх складників. Ці навчальні предмети (інтегровані курси) вивчаються за модельними навчальними програмами або за навчальними програмами, затвердженими педагогічною радою, що мають містити опис результатів навчання учнів в обсязі не меншому, ніж передбачено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами

Додаток
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України
від 19.02.2021 № 235)

Навчальний план

комунального закладу «Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області» на 2023/2024 навчальний рік для 5,6 класів з українською мовою навчання

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень	
		5	6
Мовно- літературна	Українська мова	4+0,5	4
	Українська література	2	2
	Англійська мова	3,5	3,5
	Зарубіжна література	1,5	1,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2

	Географія		2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
	Етика	0,5+0,5	0,5+0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	
	Історія України. Всесвітня історія		2+0,5
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5
Технологічна	Технології	2	2
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1
	Музичне мистецтво	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		26+3	29+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		2	2
Українознавство		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31
Всього (без фізичної культури + фізична культура)		28+3	31+3

3.5. Навчальні програми.

Модельна навчальна програма - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

За модельними навчальними програми, ЗЗСО розробляє навчальні програми предметів, інтегрованих курсів, що містять опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування змісту навчальних предметів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих складників.

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

Навчальні програми для 5-6 класів, що розроблені на основі модельних програм.

№	Назва модельної програми	Коли і ким видано	Вчитель, що здійснював вибір
1	Навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Попова Т.Д.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Домброва Л.П., Домброва К.В.
2	Навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Українська література. 5-6 класи» для	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від	Домброва Л.П., Домброва К.В.

	закладів загальної середньої освіти (автори: Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б.)	31.08.2022, 31.08.2023.	
3	Навчальна програма «Іноземна мова (англійська). 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т.М.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Сидорук Н.В.
4.	Навчальна програма «Математика. 5 -6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Істер О.С.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023	Гамар В.К.
5.	Навчальна програма «Пізнаємо природу», 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т.В.),	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023	Іванюк О.М.
6.	Навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Гісем О.В., Мартинюк О.О.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023	Стефанюк Н.І.
7.	Навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми (автори Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакоцько В.В.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Іванюк О.М.
8.	Навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Терещук та інші)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Лембас М.П.
9.	Навчальна програма «Образотворче мистецтво. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Мистецтво 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л.М., Просіна О.В.) Навчальна програма «Музичне мистецтво. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Іванюк О.М. Тараскевич А.Ф.

	основі модельної навчальної програми «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л.М., Просіна О.В.)		
10.	Навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А., Ребрина А.А., Дерев'янку В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О.М., Косик В.М. та ін.	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023	Леонов П.М.
11.	Навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісасва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Домброва Л.П.
12.	Навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут».5 -6 класи» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти. (автори: Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Іванюк О.М.
13.	Навчальна програма «Етика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти, розроблена на основі модельної навчальної програми «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. (автори: Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелешенко Т.В., Щупак І.Я.)	Наказ МОН України від 12.07.2021р. №795 Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2022, 31.08.2023.	Параскевич А.Ф.
14.	Навчальна програма «Географія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)	Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11.04.2022 № 324) Схвалено педагогічною радою, протокол №1 від 31.08.2023	Сазанська І.М.

4. Освітня програма II циклу базової середньої освіти - базового предметного навчання (7-9 класи).

4.1. Загальні положення.

Освітню програму для 7-9 класів складено за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405.

Освітня програма II ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р. №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма закладу передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма закладу, сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його директор. Окрім освітніх компонентів для вільного вибору учнями, які є обов'язковими, за рішенням закладу вона може містити інші компоненти, зокрема корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

Освітня програма закладу та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу (у разі його відсутності – на веб-сайті його засновника).

На основі освітньої програми закладу освіти, цей заклад складає та затверджує навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Освітня програма визначає: вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою, рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти; загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, очікувані результати навчання учнів, пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН).

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

4.2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

4.3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку

дітей, їхніх особливих освітніх потреб. У разі необхідності освітній процес може здійснюватися із використанням технологій дистанційного навчання.

Вибір форм організації освітнього процесу здійснено у рамках академічної свободи і залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності), а також форм здобуття освіти.

За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), педагогічний патронаж), реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію учня.

Основними формами організації освітнього процесу у 7-9 класах є різні типи уроку:

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-«суд», урок-дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму.

Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

З метою належної організації освітнього процесу в 6 класі організовано навчання для дитини з особливими освітніми проблемами.

Організовано роботу за індивідуальною освітньою траєкторією для учениці 6 класу, що реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, зокрема тих, що забезпечують здобуття освіти за мережевою формою здобуття освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учениці реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з ученицею та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується директором та підписується батьками.

4.4. Опис інструментарію оцінювання.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти: оновлення методичної бази освітньої діяльності; контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення; моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти; створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання результатів навчання здійснюватиметься за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначатимуться цифрами від 1 до 12.

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфолію результатів навчальної діяльності учнів з орієнтацією на досягнення учня, а не на помилки або невдачі.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 7-9 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію

	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення

Основною ланкою в системі контролю є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу.

Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета.

Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються. Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання.

Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у таблиці начальних досягнень, що видається учневі. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюється відповідно до вимог відповідних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

У 9 класі проходить ДПА з трьох предметів. Перелік предметів ДПА визначається МОН України. Терміни їх проведення визначаються закладом освіти та погоджуються з відділом освіти. Орієнтовний термін проведення ДПА для 9 класу – календарний тиждень після закінчення навчального року.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

4.5. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 7-9 класів закладів загальної середньої освіти складає 3640 год: для 7 класу – 1172,5 год, для 8 класу – 1207,5 год, для 9 класу – 1260 год.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в мжах предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної складової навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів,

матеріально-технічної бази закладу освіти, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011р. №1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова літера-</p>

		тура, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>

7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд</p>

	<p>порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
--	---

Такі ключові компетентності, як: уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів.

Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

-організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

-окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

-предмети за вибором;

-роботу в проектах;

-позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

4.6. Навчальний план 7-9 класів.

Заклад загальної середньої освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі. Навчальне навантаження у навчальному плані орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі.

Навчальний план містить:

- орієнтовний перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- розподіл навчального навантаження за тиждень, на рік;

- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять не передбачені.

Таблиця 1
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України
від 20.04.2018 № 405)

**Навчальний план
комунального закладу
«Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області»
на 2023/2024 навчальний рік для 7 - 9 класів з українською мовою навчання**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	2,5+0,5	2+0,5	2+1
	Українська література	2	2	2
	Англійська мова	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2
Суспільство- знавство	Історія України	1+1	1,5+0,5	1,5+0,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2+1	2
	Геометрія	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	-	-	-
	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5+0,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура	3	3	3
Разом		28+3	28,5+3	30+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації:		2,5	3	3
Спецкурси:				
Українознавство		1	1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		30,5+3	31,5+3	33+3

4.7. Навчальні програми 7-9 класів

№з/п	Предмет	Назва програми (автор)	Гриф
1	Українська мова	УКРАЇНСЬКА МОВА 6–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
2	Українська література	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
4	Зарубіжна література	ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 6–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698
5	Історія	Історія України. Всесвітня історія 6-11 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для закладів загальної середньої освіти	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698
6	Основи правознавства	Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для закладів загальної середньої освіти	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698
7	Математика	МАТЕМАТИКА 5–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
8	Інформатика	ІНФОРМАТИКА 5–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
9	Географія	ГЕОГРАФІЯ 6–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для закладів загальної середньої освіти	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698
10	Біологія	БІОЛОГІЯ 6–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
11	Хімія	ХІМІЯ 7–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
12	Фізика	ФІЗИКА 7–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ МОН України від 07.06.2017 №804

13	Трудове навчання	ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ 5–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
14	Фізичне виховання	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА 5–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
15	Іноземна мова	АНГЛІЙСЬКА МОВА 5–9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
16	Основи здоров'я	ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я 6 –9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 804
17	Українознавство	УКРАЇНОЗНАВСТВО 5-11 класи «Рекомендовано МОН України»	Лист МОН України від 10.08.2020 №1/11-5310 Схвалено вченою радою Науково-дослідного інституту українознавства (Протокол №7 від 30 липня 2019 року)
18	Мистецтво	МИСТЕЦТВО 5– 9 класи НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

5. Освітня програма I циклу профільної середньої освіти - профільно-адаптаційного (10 клас) та II циклу профільної середньої освіти - профільного (11 клас).

5.1. Загальні положення.

Освітня програма розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Освітня програма профільної середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- очікувані результати навчання учнів;
- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, а також логічної послідовності їх вивчення.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

5.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за навчальною програмою.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Здобувачі освіти, які здобули базову середню освіту та успішно склали ДПА на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

У кінці навчального року учні 11 класу складають ДПА у рекомендованій формі.

5.2. Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-«суд», урок-дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-урок, прес-конференція, ділова гра тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей

учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі.

Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо.

Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму.

Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Оглядова конференція (для 10-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу, вона може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

5.3.Опис інструментарію оцінювання.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
  - навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
  - матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
  - якість проведення навчальних занять;
  - моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
  - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю
  - знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу освіти (у разі його відсутності – на веб-сайті його засновника).

На основі освітньої програми заклад складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Інваріантна та варіативна складові частини навчального плану в 10 ,11 класах становлять по 38 год, з них 8 год. – варіативна складова:

Години варіативної складової використано таким чином:

для забезпечення профільного спрямування навчання на вивчення української мови та літератури використано по 2 години в 10, 11 класах;

-на підсилення вивчення англійської мови, математики в 10,11 класах використано по 1 годині;

-на підсилення вивчення географії в 11 класі використано 1 годину;

-для розвитку творчих здібностей учнів, кращого засвоєння ними програмового матеріалу введені години факультативних занять:

-10 клас – «Географія України» - 1 година;

-11 клас – «Узагальнення шкільного курсу біології» – 1 година.

З метою виховання патріота, громадянина української держави, для становлення світогляду учнів в 10, 11 класах по 1 годині відведено на вивчення факультативного курсу «Українознавство».

В 2023/2024 навчальному році визначено наступний порядок викладання годин інваріантної та варіативної складових, що не мають повної кількості годин: наприклад, якщо кількість годин за робочим навчальним планом 2,5 години, то в I семестрі буде вивчатися 2 години, а в II семестрі - 3 години, або навпаки.

5.4. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти складає 2660 год.: для 10 класу – 1330 год., для 11 класу – 1330 год.

Навчальний план для 10 класу закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Державного стандарту, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2018 року. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія»), «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учень має обрати два предмети – один в 10 класі, інший в 11 класі, або одночасно два предмети в 10 і 11 класах (у такому разі години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами). Обрано у 10-11 класах такі предмети: технології – по 2 год та інформатика по 1 год.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети (українська мова та українська література), що вивчаються на профільному рівні;

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання приймає заклад освіти, враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу тощо.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька в рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати</p>

	компетентності у природничих науках і технологіях	та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших

		<p>незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як: уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів.

Наскрізнi лiнii є засобом iнтегpaцii ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проектах; позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

5.6. Навчальний план закладу освіти.

Таблиця 2
до наказу МОН України
від 20.04.2018 №408

(у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493
зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464)

Навчальний план комунального закладу «Кошарський ліцей Роздільнянської міської ради Одеської області» для 10 - 11 класів на 2023/2024 навчальний рік

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	11
Базові предмети	27+6	26+7
Українська мова	2+2	2+2
Українська література	2+2	2+2
Зарубіжна література	1	1
Англійська мова	2+1	2+1
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1	3+1
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1+1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети:	3	3
Інформатика	1	1
Технології	2	2
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8	9
Факультативні заняття:		
Біологія		1
Географія	1	
Українознавство	1	1
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

5.7. Навчальні програми для 10-11 класів

№ з/п	Предмет	Назва програми (автор)	Гриф
1	Українська мова	УКРАЇНСЬКА МОВА 10-11 класи Профільний рівень Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
2	Українська література	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 10-11 класи Профільний рівень Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
3	Зарубіжна література	ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 10-11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
4	Іноземні мови	АНГЛІЙСЬКА МОВА Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
7	Історія	ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ 6-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 №698
8	Громадянська освіта	ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА (інтегрований курс) Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
9	Математика	МАТЕМАТИКА (Алгебра і початки аналізу та геометрія) 10-11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
10	Інформатика	ІНФОРМАТИКА 10-11 класи Рівень стандарту. Навчальна програма з інформатики для загальноосвітніх шкіл	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
13	Географія	ГЕОГРАФІЯ 10-11 класів Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
14	Біологія	БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 10-11 класи Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
15	Хімія	ХІМІЯ 10- 11 класи Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407

16	Фізика і астрономія	ФІЗИКА І АСТРОНОМІЯ Рівень стандарту, 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407 та від 24.11.2017 №1539
17	Захист України	ЗАХИСТ УКРАЇНИ 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
18	Технології	ТЕХНОЛОГІЇ 10-11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
19	Фізичне виховання	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Наказ МОН від 03.08.2022 №698